

Latgalieši iestājas par sava novada attīstību

3. pasaules latgaliešu saiets un konference “Latvijas neatkarības laiks – Latgales iespēja vai iznīcība”, kas no 3. līdz 10. augustam notika Rēzeknē, ir izskanējis.

Latgalieši ir atbalstījuši kopīgu rezolūciju Saeimai un valdībai, kurā aicināja tā saucamajā Latgales glābšanas plānā lielāku vērību pievērst šeit dzīvojošo cilvēku vajadzībām, tostarp, stiprināt uzņēmējdarbību un latgaliešu valodu. Konferences dalībnieki rosina ieviest skolās Latgalē latgaliešu valodas mācību. Izglītības un zinātnes ministrijai lūgts rast iespēju pārskatīt mācību saturu un vienu stundu nedēļā atvēlēt novadu mācībai. Tiek lūgta iespēja vietvārdu un organizāciju nosaukumus Latgalē atveidot latviešu literārajā un latgaliešu literārajā valodā, aicināts paredzēt valsts finansējumu ārpus Latgales un Latvijas dzīvojošo latgaliešu diasporu atbalstam, atvēlēt daļu sabiedriskā pasūtījuma līdzekļu Latgales elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem.

Ipaši sirsnīga saietā bija tikšanās ar Sibīrijas latgaliešiem, savukārt no Viskonsinas (ASV) atbraukusī Anna Motivāne “Latgales Laikam” teica: “Man ir seši bērni, un, gribu sacīt tā, ka latgalietis ir latgalietis arī Amerikā. Protams, svešā vietā ir grūti izkopt savu valodu, kultūru, tomēr mana vecākā meita Karīna ļoti labi runā latgaliski. Novēlu Latgalei laimīgu atdzimšanu,” teica sirmā kundze.

Savukārt kinorežisors Jānis Streičs ar Rudzātu novada pētnieku, vairāku grāmatu autoru Jānis Būmani sprieda par Latgales vērtībām un novadu mācību. “Man personīgi ir liels prieks, ka Rīga pārspilē, sacīdama, ka Latgalē nekā nav. Ir gan! Latgalē kultūras norišu ir krietni vairāk nekā citos novados. Latgalei ir liels potenciāls,” teica režisors. Jānis Būmanis atbalstīja konferences rezolūcijā ietvertu prasību skolās ieviest novadmācību, uzskatot, kas tas būvētu latgaliešu valodas mācīšanās, savas dzimtās vietas mīlestības, latgaliskuma kopšanas un sargāšanas pamatus.

Rušonas pagasta z/s “Juri” saimnieks Juris Lubāns, kas bija atbraucis uz konferenci, atzina: “Ja vecāki, bērni un mazbērni runās latgaliski, dzīvos un strādās Latgalē, tad ar Latgali viss būs labi. Es pats ar ģimeni strādāju dzimtas mājās, zinu, ka labums iet caur darbu, un Latgalē cilvēki var un prot strādāt.”

9.augusta vakarā visi pulcējās pie Latgales Māras – pieminekļa “Vienoti Latvijai” tā atjaunošanas 20. gadadienas pasākumā. Daudzie novadu pašvaldību vadītāji aicināja būt vienotiem un uzticīgiem savai Latgalei. Rēzeknes-Aglonas bīskaps Jānis Bulis atgādināja, ka katru dienu un darbu jāsāk ar lūgšanu, lai visam būtu arī Dieva svētība. Svētkos, tāpat kā pirms diviem gadu desmitiem, runāja arī dzejniece Anna Rancāne. Viņa uzsvēra, ka kopš Latgales Māras atdzimšanas ir izaugusi jauna paaudze, nomiruši daudzi tēvi un mātes, kuri vēl atminējās, kā 1917. gadā Rēzeknē Latgales kongresā piedzima Latvijas valsts. “Tagad mums katram pašam ir jāstāsta savs brīvības, savs goda un negoda stāsts. Mēs tomēr esam izredzēti, izredzēti izdzīvot šo ne vieglo pārmaiņu laiku, kad mēs kā koku galotnes tiecamies pāri robežām, svešumā, kur jau ir piedzimuši mūsu mazbērni, taču ar saknēm turamies Latgales zemē. Un turēsimies arī, lai viņiem būtu kur atgriezties. Varbūt pēc gadu simtiem Anglijas, Īrijas latgalieši, tāpat kā šoreiz Sibīrijas latgalieši, atnāks pie Latgales Māras pieminekļa, un viņos ierunāsies asinsbalss, kas ir stiprāka par visām citām. Bet mēs šajos 20 gados esam pārliecinājušies, ka mūsu spēks ir vienotībā, gara skaidrībā un stiprumā,” teica dzejniece.

Trešā pasaules latgaliešu saieta laikā tika iesvētīts pieminekļis kultūras darbiniekam un dzejniekam Antonam Kūkojam. Pie Rēzeknes domes atklāja piemiņas plāksni Francim Kempam, kurš Latgali ieaudzēja ne tikai sirdī, bet arī darbos. Viņa darba tikumu un sīkstumu visur un visām būt latgalietim ir pārmantojis dēls Leopolds Kemps. Pār sirmā vīra vaigiem ritēja asaras, tās vairāk kā vārdi pastāstīja, cik ļoti dēls lepojas ar tēvu.

Tika iesvētīta arī piemiņas plāksne zinātniekam Aleksandram Ņikonovam. Demonstrētas novadnieka Teuvo Tulio (Teodora Antonija Tugaja) filmas. Saieta dalībnieki par visām norisēm paldies teica Rēzeknes Latgaliešu kultūras biedrības valdes priekšsēdētājam Pēterim Keišam, Rēzeknes augstskolas doktorei Ilgai Šuplinskai un daudziem citiem saieta organizētājiem un atbalstītājiem.